

PROGRAMA

congrés
**més enllà del
museu**

19-20 octubre 2018 **IVAM**

PRESENTACIÓ

La idea de museu s'ha anat consolidant en el nostre imaginari fins a convertir-se en una institució habitual de la nostra contemporaneïtat. Diferents models de museu han anat desenvolupant-se des del segle XVIII, moment en el qual les col·leccions s'obren a la ciutadania, fins al museu de l'actualitat, inserit dins de la complexa i veloç societat contemporània interconnectada. Un lloc que ha vist des del seu naixement com les accions descrites en la seua missió s'han anat ampliant i modificant depenent de temps i llocs; accions com conservar, preservar o difondre s'han vist acompanyades, i en alguns casos fins i tot desplaçades, per altres com activar, connectar o experimentar.

El museu és un espai públic que ha sigut i segueix sent un objecte de desig a causa de totes les potencialitats que posseeix. És un espai públic generador de pensament que ha passat d'erigir-se com a eina per a difondre veritats absolutes i universals, fins a arribar a plantejar-se la construcció dels seus relats, obligat a mirar cap a altres llocs i a fer-ho a través de noves metodologies i procediments. Progressivament el museu ha anat adquirint un caràcter més porós i fluid que promou el sorgiment de preguntes al voltant del futur de les institucions museístiques. Un dels objectius principals del Congrés Més enllà del Museu, que organitza l'IVAM i que suposa un avançament a la celebració del seu 30° aniversari l'any 2019, és reflexionar a partir d'un format plural sobre les realitats presents i futures de les nostres institucions culturals i dels diferents agents que conformen l'ecosistema artístic.

PROGRAMA

DIVENDRES 19 OCTUBRE

10:00 h Presentació a càrrec d'**Albert Girona**, Secretari Autonòmic de Cultura i Esport i **José Miguel G. Cortés**, Director de l'IVAM

- **10:30 h** Conferència *Is the museum a Bunker?* de **Sjarel Ex**, Director del Museum Boijmans Van Beuningen

Is the museum a Bunker?

La conferència explicarà com connecta el Museu Boijmans Van Beuningen amb la ciutat, els seus habitants i el seu públic. Intentant ser únics quant a la manera de treballar, creant exposicions i col·leccions que aborden l'art com un continuum en el temps. Connexions trans-històriques, explorant els vincles entre artistes, amb una col·lecció que és enciclopèdica i una font d'interpretacions creuades. La ciutat de Rotterdam i un sens fi de persones particulars, mecenes i col·leccionistes han recolzat el seu museu durant quasi 170 anys, sent ja la catorzena generació la que espera estar ara al càrrec. El museu és un humil actor de l'escena de l'art de Rotterdam i Holanda.

12:00 h Descans

- **12:30 h** Conferència *Do we need to expand the museum concept?* de **Jean François Chougnat**, Director del MUCEM

Do we need to expand the museum concept?

En 1974 William Rubin, llavors director de Pintura i Escultura del Museu d'Art Modern de Nova York, afirmava: "El concepte de Museu no pot expandir-se infinitament". Relacionava la seua afirmació amb la ruptura entre les categories tradicionals de pintura i escultura i les noves formes d'art conceptual. Segons Rubin, açò requeria un context museístic completament diferent i potser un públic diferent. De fet, des de 1974, l'expansió dels museus ha sigut un procés continu. En els últims 250 anys, des de la invenció del museu d'art públic, la grandària dels museus s'ha multiplicat per vint-i-cinc. Per descomptat, les col·leccions s'han anat fent

cada vegada més grans, les activitats atrauen a públics més nombrosos, i són molts més els països que creen museus. Però l'increïble fenomen creixent dels museus és també un intent de resposta a la crisi del museu: una crisi com a espai, una crisi política, una crisi de finançament i, abans de res, una crisi de contingut. El periòdic *Le Monde* deia recentment: "Els grans museus han de decidir com reconciliar les seues missions amb l'obertura als problemes socials". La creació de Mucem a Marsella, iniciat l'any 2000 i finalment inaugurat al 2013, pot analitzar-se com a producte d'aquestes contradiccions: partint d'un museu etnogràfic, innovador en el seu moment, es crea un nou tipus de museu centrat en les societats de l'espai mediterrani.

14:00 h Dinar

16:00 h Comunicacions

Laura Silvestre. Universitat Politècnica València: *Influencia del IVAM en el contexto cultural valenciano. Una revisión de los espacios expositivos surgidos en Valencia hasta el 2000*

Ma Dolores Barrena, Dalia Hernández: *La construcción de relatos y colecciones [pre]Posición**

Bàrbara Martínez: *Entre el museu i la ciutat. Les Agències del MACBA*

Haizea Salazar: *Materialización de lo Intangible en el entorno museístico*

Clara Solbes, María Roca: *"Relecturas" Hacia una museología en clave de género*

Juan Luis Toboso: *El museo como forma abierta. El encuentro como forma espacial. El conflicto como forma*

18:00 h Taula Redona: *Història i present dels museus a Espanya*

Participen **Gloria Picazo, Manuel Olveira i Sergio Rubira**

- **19:00 h** Conferència *Cuando los subalternos entran en el museo: contra-públicos y rebelión institucional* a càrrec de **Paul B. Preciado**, filòsof i comissari

Quan els subalterns entren al museu: contra-públics i rebel·lió institucional

Un museu és una arquitectura col·lectiva de la memòria, un espai de pedagogia de la mirada i de politització del gust. Lluny de ser un lloc neutral, el museu ocupa un lloc estratègic en la construcció d'hegemonia i subalternitat en la modernitat occidental. Còmplice dels processos de racialització, sexualització i exclusió de les classes treballadores, el museu modern va ser la institució a través de la qual la burgesia blanca colonial va inventar per primera vegada una estètica global. Nancy Fraser i Michael Warner han analitzat els processos a través dels quals els subalterns de la modernitat, els moviments feministes, obrers, sexe-llibertaris i anti-colonials s'han constituït "contra-públics" i han qüestionat la institució del museu, la seua narrativa universal i el seu funcionament. La transformació neoliberal en curs complica encara més la funció social del museu transformant-ho en una extensió de la indústria turística i del mercat global. Pot ser encara el museu un lloc d'emancipació política?

DISSABTE 20 OCTUBRE

- **10:30 h** Conferència *Gallery education, coloniality and white femininity* a cargo de **Carmen Mörsch**, professora i directora del Institute for Art Education

Gallery education, coloniality and *white femininity*

La ponència esbossarà diferents situacions històriques i geogràfiques en les quals les dones anglòfones blanques de classe mitjana van fer ús de l'educació artística com a espai per a la visibilitat i l'alliberament davant rígids règims morals. Des de molt aviat l'ensenyament de l'art, i, més tard els estudis de museologia i galerisme van constituir un dels pocs camps professionals on les dones blanques -excloses de l'àmbit públic burgès en una societat patriarcal- van trobar la possibilitat d'actuar i comportar-se com a legítimes ciutadanes. La cons-

trucció d'una "Otreddad" inferior, classista i racialitzada sorgeix així com pràctica discursiva recurrent per a justificar aquest lloc a l'àmbit públic. Les pràctiques de "maternitat social" i la construcció associada a aquestes d'una inferioritat racialitzada en els estudis de museologia i galerisme segueix present avui. Quant a aquesta continuïtat, es plantejarà la següent pregunta: Seria possible concebre-la com una pràctica antidiscriminadora?

12:00 h Descans

- **12:30 h** Conferència *Per_forming a museum* a càrrec d'**Andrea Viliani**, Director del Donnaregina Foundation for Contemporary Arts, MADRE

PER_FORMING A MUSEUM:

Produir, Col·leccionar, Exposar, Educar i Programar un museu "per_formatiu".

L'expressió PER_FORMING A MUSEUM vindria a resumir un mètode de treball i, possiblement, un concepte alternatiu de museu contemporani que qüestiona la funció i la percepció del propi museu.

El punt de partida d'aquesta reflexió és l'activitat com a director general del museu MADRE de Nàpols. El guió baix (..) indicaria el'àrea sobre la qual s'assenta aquest museu: la realitat del districte de Sant Lorenzo de Nàpols, on es troba, per tant la realitat de la comunitat a la qual es dirigeix així com la realitat del sistema d'art internacional al que pertany. No obstant això, la paraula "**forming" indicaria el contrari: una possibilitat d'existència, una alternativa viable, un canvi tan continu com a inevitable.

14:00 h Dinar

16:00 h Comunicacions

Christian Alonso, Anna María Guasch, Pablo Santa Olalla: *Modos de abordar, formas de producir. Las potencialidades de la mediación cultural para el museo del siglo XXI: la experiencia de "On Mediation. Seminario de formación sobre teoría y prácticas curatoriales"*

Nerea de Diego: *Tentando otros modos de gestionar la Institución. La experiencia del Centro Huarte*

Concepción Elorza, Arturo Cancio: *Gestión en arte contemporáneo y actividad artística: desafíos y dilemas*

Cristina Nualart: *La cuarta punta del triángulo: discursos expositivos en Vietnam*

Víctor Rabasco: *Un factor educativo para la cohesión sociocultural: la colección del Museum of Islamic Art de El Cairo*

David Serra, Carme Ortiz, Felip Vidal: *Espacio integrador: prácticas y laboratorio de experiencias*

18:00 h Taula Redona: *El museu com a agent transformador*

Participen **María Inés Rodríguez, Katya García-Antón i Sandra Moros**

● **19:00 h** Conferència *Just what is it that makes today's institutions so different, so appealing? (after Richard Hamilton)* de **Iwona Blazwick**, Directora de la Whitechapel Gallery

Just what is it that makes today's institutions so different, so appealing? (after Richard Hamilton)

La xarrada versarà sobre institucions contemporànies que han sigut pioneres en noves formes d'exposar el treball d'artistes vius; d'encarregar obres d'art; i d'exposar col·leccions i arxius. Havent explorat el panorama cultural més ampli, parlarem de les relacions canviants entre institucions, professionals i públics en un moment al qual està en auge el populisme, el nativisme i la política liberal.

INSCRIPCIONS

Les inscripcions hauran de formalitzar-se a través de la web: www.@ivam.es

Assistents al congrés: 30 €

Estudiants (prèvia acreditació): 15 €

Amics de l'IVAM: gratuït

Comunicacions acceptades: gratuït

L'IVAM expedirà certificats de comunicació i assistència als participants del congrés que hagen assistit a un 80% de les sessions.

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Investigació, Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

IVAM